

УДК 338.43:005.51

DOI: <https://doi.org/10.32782/business-navigator.84-16>**Бричко А.М.**

кандидат економічних наук, доцент,
завідувач кафедри публічного управління та адміністрування
Сумський національний аграрний університет
ORCID: <https://orcid.org/0000-0003-4902-1403>

Бондар А.В.

аспірант
Сумський національний аграрний університет
ORCID: <https://orcid.org/0009-0003-1678-7709>

Brychko Alina

PhD in Economics, Associate Professor o
Head of Public Management and Administration Department
Sumy National Agrarian University

Bondar Artem

Postgraduate Student
Sumy National Agrarian University

**КОНСУЛЬТАЦІЙНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ СТРАТЕГІЧНОГО
РОЗВИТКУ СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКИХ ПІДПРИЄМСТВ
У КОНТЕКСТІ ПІДВИЩЕННЯ ІНВЕСТИЦІЙНОЇ ПРИВАБЛИВОСТІ
ТА ЄВРОІНТЕГРАЦІЙНИХ ПРОЦЕСІВ УКРАЇНИ**

**CONSULTANCY PROVISION FOR STRATEGIC DEVELOPMENT
OF AGRICULTURAL ENTERPRISES IN THE CONTEXT
OF INCREASING INVESTMENT ATTRACTIVENESS
AND EUROPEAN INTEGRATION PROCESSES OF UKRAINE**

Стаття присвячена консультативному забезпеченню стратегічного розвитку сільськогосподарських підприємств України в умовах підвищення інвестиційної привабливості та євроінтеграційних процесів. Розглянуто вплив Європейського зеленого курсу та сучасних екологічних і соціальних вимог на діяльність агропідприємств, обґрунтовано необхідність державної підтримки, впровадження інноваційних технологій, автоматизації, «розумного землеробства» та альтернативної енергетики. Проаналізовано роль консультативного супроводу у формуванні ефективних стратегій модернізації, управлінні ризиками та забезпеченні сталого розвитку. Висвітлено значення екологічної відповідальності, соціальної інклюзії та цифровізації для підвищення конкурентоспроможності та інтеграції українського АПК у європейський ринок.

Ключові слова: стратегічний розвиток, сільськогосподарські підприємства, інвестиційна привабливість, консультативне забезпечення, Європейський зелений курс, інноваційні технології, сталий розвиток.

The article examines the role of consulting support in the strategic development of agricultural enterprises in Ukraine, emphasizing the enhancement of investment attractiveness and alignment with European integration processes. In the context of the European Green Deal and increasing environmental and social requirements, Ukrainian agribusiness faces the need to modernize technologies, adopt sustainable practices, and comply with EU market standards. The study highlights the importance of integrating innovation, such as precision farming, artificial intelligence, IoT technologies, automation, and vertical farming, to improve productivity, optimize resource use, and reduce environmental impact. Energy efficiency and the use of renewable energy sources, including wind and bioenergy, are analyzed as critical factors for ensuring enterprise resilience and sustainable growth. The research underscores the significance of corporate environmental responsibility, encompassing monitoring of emissions and waste, internal environmental audits, personnel training, and the development of ecological standards. Social inclusion is considered a key component of sustainable rural development, promoting employment, equal access to resources, digitalization, and capacity-building for rural populations, particularly women and youth. The article emphasizes the necessity of state, international, and private support mechanisms, including grants, preferential crediting, local investment funds, and agro-technology parks, to enhance the investment appeal of Ukrainian agricultural enterprises. Marketing approaches, including the 4P and 5P models, are proposed to improve enterprise positioning as investment projects, strengthen stakeholder communication, and attract capital. The study concludes

that consulting support is crucial for strategic planning, risk assessment, and implementation of measures that align economic efficiency with sustainability goals, ensuring competitiveness, resilience, and integration of Ukraine's agribusiness into European and global value chains. The results provide a comprehensive framework for policy makers, managers, and investors to facilitate the transition to environmentally responsible, technologically advanced, and socially inclusive agricultural systems in Ukraine.

Keywords: strategic development, agricultural enterprises, investment attractiveness, consulting support, European Green Deal, innovative technologies, sustainable development.

Постановка проблеми. Сучасний етап розвитку аграрного сектору України характеризується суттєвими структурними трансформаціями, зумовленими процесами євроінтеграції, цифровізації, зростанням глобальної конкуренції, кліматичними викликами та необхідністю переходу до моделей сталого розвитку. В умовах післявоєнного відновлення економіки сільське господарство залишається однією з ключових галузей, що формує продовольчу безпеку держави, експортний потенціал та соціально-економічну стабільність сільських територій. Водночас більшість сільськогосподарських підприємств функціонує в середовищі високої невизначеності, обмеженого доступу до фінансових ресурсів, інвестиційних ризиків та нестабільної ринкової кон'юнктури.

У цих умовах особливого значення набуває стратегічний розвиток аграрних підприємств, орієнтований на підвищення їх конкурентоспроможності, інноваційності, екологічної відповідальності та інвестиційної привабливості. Проте практика свідчить, що значна частина вітчизняних сільськогосподарських підприємств не має достатнього управлінського, аналітичного та методичного забезпечення для формування і реалізації довгострокових стратегій розвитку, адаптованих до вимог європейського ринку та стандартів ЄС.

Особливої актуальності проблема набуває в контексті імплементації європейських підходів до аграрної політики, зокрема положень Спільної аграрної політики ЄС (CAP), Європейського зеленого курсу (European Green Deal), концепції сталого сільського розвитку, ESG-трансформації бізнесу та інтеграції у європейські ланцюги доданої вартості. Відповідність цим підходам вимагає від сільськогосподарських підприємств не лише модернізації виробничих процесів, але й впровадження сучасних моделей корпоративного управління, фінансового планування, управління ризиками, інвестиційного менеджменту та стратегічного маркетингу.

Разом із тим, наявний рівень управлінських компетенцій керівників і власників аграрних підприємств, особливо малого та середнього бізнесу, залишається недостатнім для ефективної адаптації до нових регуляторних, фінансових та ринкових вимог. У цьому контексті важливу роль відіграє система консультаційного забезпечення, яка виступає інструментом трансферу знань, інновацій, управлінських технологій та європейських практик ведення аграрного бізнесу. Недостатній рівень розвитку консультаційного забезпечення стримує формування стратегічного бачення розвитку аграрних підприємств, ускладнює доступ до інвестиційних ресурсів, знижує довіру з боку потенційних інвесторів і фінансових інституцій, а також обмежує можливості залучення коштів міжнародної технічної допомоги та європейських фінансових інструментів. Актуальним є формування цілісної концепції аграрного консал-

тингу, орієнтованої на стратегічний розвиток підприємств, інтеграцію європейських стандартів управління та забезпечення сталого розвитку аграрного сектору України.

Тому проблема удосконалення консультаційного забезпечення стратегічного розвитку сільськогосподарських підприємств у контексті підвищення інвестиційної привабливості та євроінтеграційних процесів є комплексною, міждисциплінарною та потребує подальшого теоретичного осмислення.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Проблеми стратегічного розвитку сільськогосподарських підприємств активно досліджуються в зарубіжній та вітчизняній науковій літературі. Значна частина сучасних наукових робіт присвячена теорії стратегічного управління, інвестиційній привабливості підприємств, інноваційному розвитку аграрного сектору та питанням гармонізації національних аграрних політик з політиками Європейського Союзу.

Дослідження Білоткача О.В. [1], Кушніра С.О. [2], Лещука Г.В. [3] присвячені оцінці інвестиційних потреб і стану агропідприємств. Вони підкреслюють необхідність системного стратегічного підходу до формування інвестиційної політики підприємства та інтеграції її з державними та міжнародними програмами підтримки.

Ткаченко Т.П., Шевчук Н.А. та Гончарук І.В. [4] відзначають, що ефективність інвестиційної діяльності напряму залежить від дотримання стратегій розвитку, організаційно-управлінської ефективності, політичної стабільності та якості реалізації інвестиційних проєктів. Підтримка інвестиційної привабливості передбачає забезпечення інформаційної прозорості, створення кредитної історії, покращення фінансового стану підприємств, формування нематеріальних конкурентних переваг та проведення аудиту облікової політики.

Системний аналіз пропонує такі стратегічні напрямки підвищення привабливості: гармонізація внутрішнього інвестиційного законодавства, сприяння залученню капіталу у пріоритетні галузі, використання регуляторних інструментів для розширення бази інвестиційних ресурсів, підвищення довіри до банківського сектору та надання державних гарантій інвесторам.

У контексті євроінтеграційних процесів значна частина досліджень зосереджена на адаптації національних аграрних політик до стандартів ЄС та імплементації принципів Спільної аграрної політики (CAP). Так, дослідження Європейського парламенту, Європейської комісії [5, 6] акцентують увагу на важливості гармонізації правового поля, інституційних механізмів та фінансових стимулів для досягнення конкурентоспроможності європейського аграрного сектору.

Аналіз публікацій з проблем консультативної підтримки в аграрному секторі засвідчує, що тематично це питання досить розвинуто в міжнародних досліджен-

нях консалтингу і аграрної експертизи [7, 8], де аграрний консалтинг розглядається як ключовий елемент підвищення ефективності управління підприємствами та трансферу інновацій. Проте вітчизняні наукові праці, що присвячують увагу аграрному консалтингу, переважно носять описовий характер, зосереджуються на загальних моделях консультативних послуг [9] і не формують системного підходу до їх інтеграції у стратегічне управління підприємствами.

В Україні дослідження консультативного забезпечення стратегічного розвитку агропідприємств лише частково представлені в окремих публікаціях [10] які розглядають консультативні послуги як окремий інструмент підтримки підприємництва, однак не узагальнюють їх роль у формуванні інвестиційної привабливості та адаптації до європейських стандартів.

Аналіз наукових джерел свідчить про значну увагу науковців до окремих аспектів теми — стратегічного розвитку аграрних підприємств, інвестиційної привабливості, євроінтеграційних трансформацій та аграрного консалтингу. Проте комплексне дослідження ролі консультативного забезпечення як ключового механізму підвищення стратегічної спроможності та інвестиційної привабливості сільськогосподарських підприємств у контексті реалізації євроінтеграційних процесів України залишається недостатньо розкритим у науковій літературі. Це і визначає потребу подальшого теоретичного осмислення, емпіричного аналізу та формування практичних рекомендацій у межах обраної теми.

Формулювання завдання дослідження. Метою статті є теоретичне та прикладне обґрунтування механізмів консультативного забезпечення стратегічного розвитку сільськогосподарських підприємств України в контексті підвищення їх інвестиційної привабливості та гармонізації з європейськими стандартами розвитку аграрного сектору. Досягнення цієї мети передбачає комплексний аналіз існуючих проблем стратегічного розвитку агропідприємств, оцінку чинників, що впливають на інвестиційну привабливість, та формування рекомендацій щодо удосконалення консультативного супроводу з урахуванням євроінтеграційних процесів.

Виклад основного матеріалу дослідження. Створення та підтримка інвестиційної привабливості сільськогосподарських підприємств України залежить не лише від їхньої виробничої діяльності та фінансового стану, а й від ефективності організаційного та управлінського керівництва. Сучасне підприємство повинне вміти позиціонувати себе як привабливий інвестиційний об'єкт, демонструючи власні конкурентні переваги, потенціал для зростання та інноваційний потенціал регіону й країни, що особливо важливо при залученні іноземних інвесторів.

Для оцінки інвестиційної привабливості доцільно використовувати маркетингові підходи, зокрема моделі «4P» (Product, Price, Place, Promotion) та «5P» (з додаванням складової People). Ці моделі дозволяють комплексно аналізувати взаємодію підприємства з різними учасниками ринку та інвесторами, формуючи обґрунтовану стратегію комунікацій та презентації підприємства як інвестиційного проєкту [4]. Основні характеристики інвестиційного об'єкта включають привабливість продукції для потенційних інвесторів, здатність залучати фінансові ресурси для розвитку,

фінансові потреби та ризики реалізації проєкту, а також ефективне інформування інвесторів про переваги підприємства та регіону [3].

Аналіз інвестиційних можливостей через призму маркетингу та управлінського підходу дозволяє оптимізувати собівартість продукції, підвищити її конкурентоспроможність та забезпечити орієнтацію на кінцевого споживача. Використання концепції «5P» забезпечує врахування інтересів широкого кола стейкхолдерів — від державних органів і місцевих адміністрацій до національних та міжнародних інвесторів, постачальників і споживачів. Такий комплексний підхід сприяє формуванню високого рівня інвестиційної привабливості та сталому розвитку підприємства.

Високий рівень координації між учасниками інвестиційного процесу дозволяє ефективніше використовувати ресурси, підвищувати економічну віддачу від інвестицій та збільшувати соціально-економічний ефект на рівні регіону. Для підтримки інвестиційної привабливості рекомендується застосовувати такі заходи: забезпечення прозорості діяльності підприємства, ведення надійної кредитної історії, покращення фінансового стану, формування нематеріальних конкурентних переваг та проведення регулярного аудиту.

Ключовими напрямками підвищення інвестиційної привабливості є: гармонізація внутрішнього інвестиційного законодавства, стимулювання капіталовкладень у пріоритетні сфери економіки, застосування інструментів регуляторної політики для розширення бази ресурсів, підвищення довіри до банківського сектору та надання державних гарантій інвесторам. Реалізація цих заходів забезпечує збалансоване задоволення інтересів підприємств, інвесторів і держави та сприяє сталому розвитку аграрного сектору (рис. 1).

Розглянемо частки аграрного сектору (сільське, рибне та лісове господарства) у ВВП із загальним обсягом ВВП, щоб краще оцінити економічне значення агросектору, рівень його ефективності і залежності національної економіки від аграрного виробництва. Результати аналізу представлено на рисунку 2. На представленому графіку наведено два показники для п'яти країн: Франції, Польщі, Німеччини, Румунії та України. Столпчики відображають частку доданої вартості аграрного сектору у ВВП у відсотках, а лінії показують загальний обсяг ВВП у поточних цінах у мільярдах доларів США. Франція та Німеччина демонструють найвищі значення загального ВВП протягом усього досліджуваного періоду, водночас частка аграрного сектору у їхньому ВВП залишається низькою (менше 2 %), що свідчить про високий рівень диверсифікації економіки. Україна та Румунія мають значно вищу частку агросектору у ВВП, що підкреслює важливу роль сільського господарства у їхніх економіках. Польща розташована між цими групами: частка аграрного сектору середня, при цьому загальний ВВП демонструє стабільне зростання.

У контексті глобальних євроінтеграційних процесів та імплементації Європейського зеленого курсу (ЄЗК) підвищується значення консультативного забезпечення стратегічного розвитку підприємств. Консультативна підтримка включає розробку та впровадження стратегій модернізації виробництва, впровадження «розумного землеробства», органічного виробництва та інноваційних технологій. Вона спрямована на адаптацію

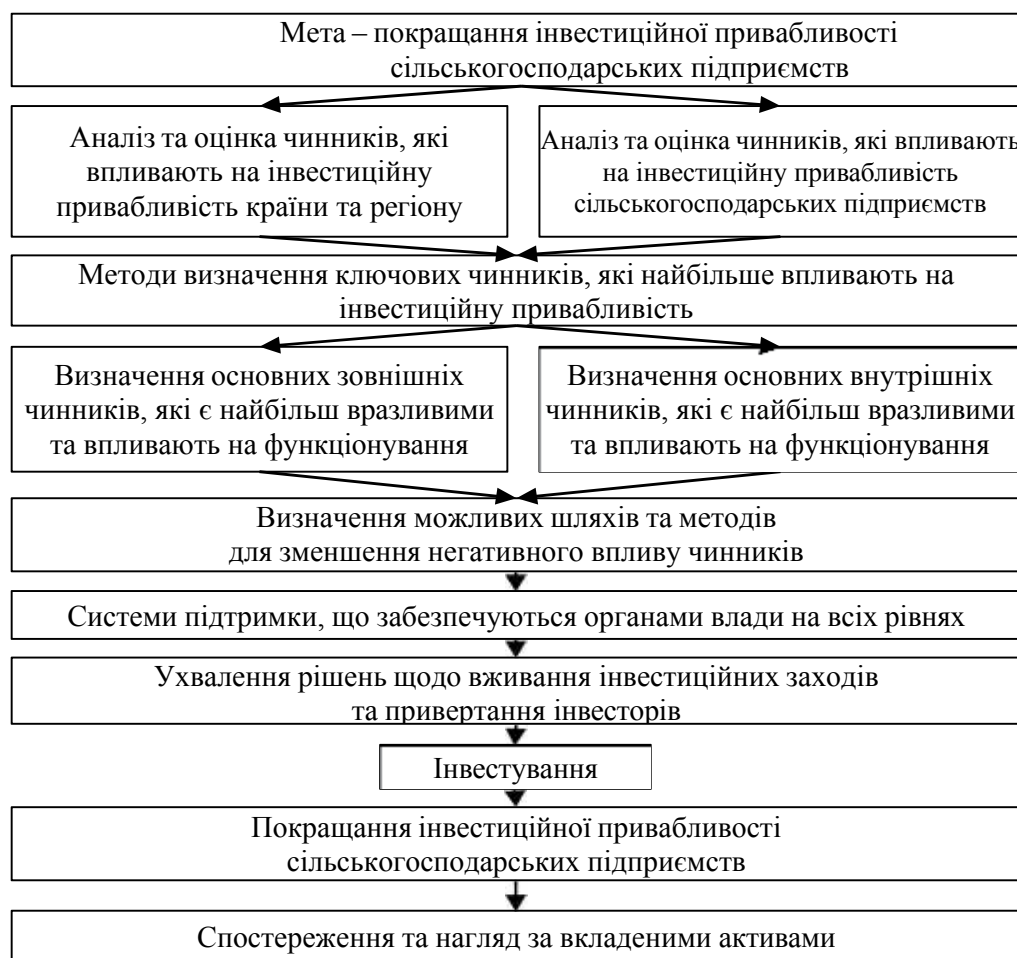

Рис. 1. Механізм стимулювання інвестиційних процесів у сільськогосподарських підприємствах

Джерело: сформовано на основі [2, 3]

підприємств до нових екологічних стандартів, підвищення продуктивності, ефективного управління ресурсами та зменшення негативного впливу на довкілля.

Зокрема, впровадження інноваційних технологій дозволяє оптимізувати виробничі процеси та підвищити інвестиційну привабливість. До таких напрямів належать:

- точне землеробство з використанням GPS та навігаційних систем для диференційованого посіву, внесення добрив і обробітку ґрунту;
- штучний інтелект та машинне навчання для прогнозування врожайності, оцінки ризиків та своєчасного реагування на зміни кліматичних умов;
- інтернет речей (IoT) та сенсорні технології для автоматизації поливу, підживлення та моніторингу стану рослин;
- роботизація та автоматизація техніки, що дозволяє компенсувати дефіцит робочої сили, підвищує точність польових робіт та зменшує вплив людського фактору;
- вертикальне фермерство, яке забезпечує ефективне використання обмежених земельних ресурсів і контрольовані умови вирощування продукції у багатоярусних системах.

Консультаційні послуги з енергетичної ефективності та екологічної відповідальності включають: формування комплексних систем енергозбереження, впровадження альтернативних джерел енергії, розвиток аграрних технопарків для тестування та поширення інновацій, а також підтримку ринків екологічної продукції. Впровадження таких рішень дозволяє знизити витрати, підвищити енергетичну незалежність та зменшити вуглецевий слід підприємств.

Екологічна відповідальність у сільському господарстві включає запобігання шкоді довкіллю, ефективне використання природних ресурсів, систематичний моніторинг викидів та відходів, впровадження екологічного аудиту, навчання персоналу та розвиток внутрішніх стандартів екологічного менеджменту. Консультаційне супроводження цих процесів забезпечує інтеграцію принципів сталого розвитку у стратегічне управління підприємством.

Соціальна інклюзія виступає ключовим чинником підтримки економічної та соціальної стабільності сільських територій. Консультаційна підтримка у цій сфері спрямована на розробку механізмів доступу населення до ресурсів, фінансування малих фермерських господарств, розвиток переробної галузі з високою доданою

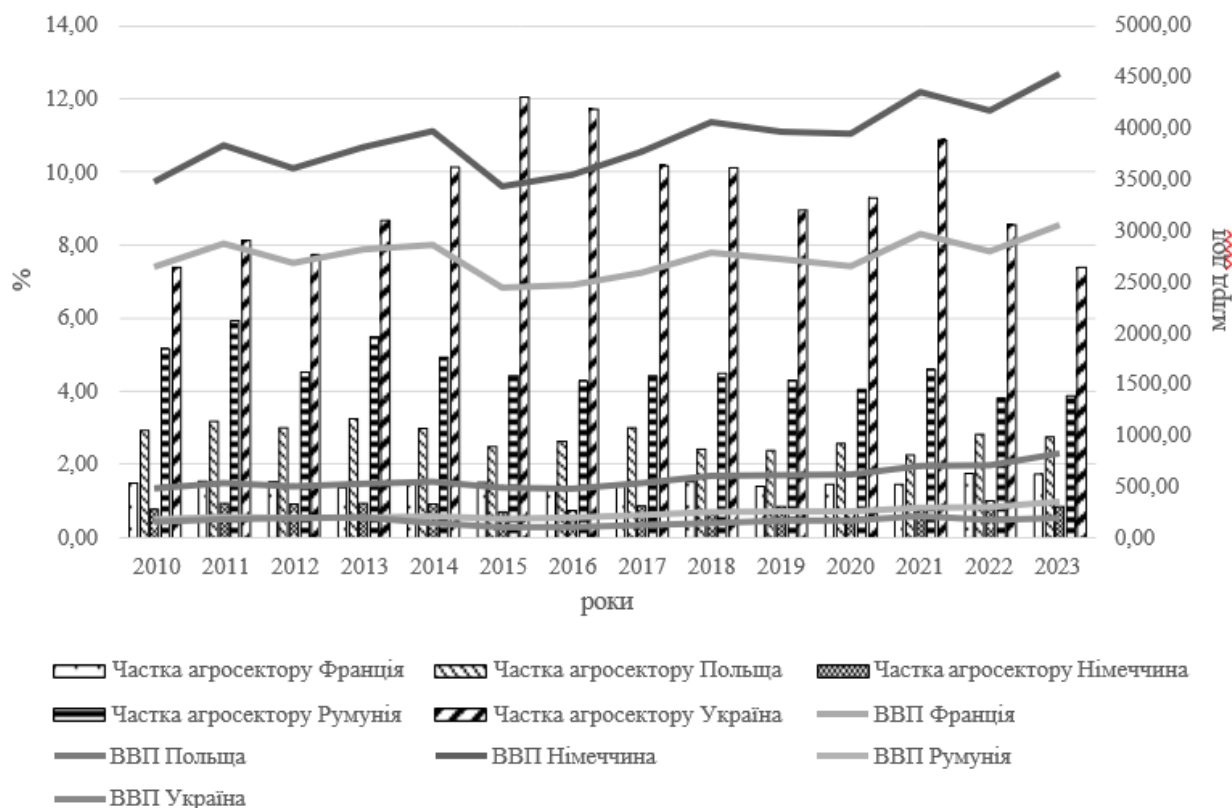

Рис. 2. Динаміка валового внутрішнього продукту та частки аграрного сектору у ВВП країн Європи у 2010-2023 рр., млрд дол., %

Джерело: сформовано на основі [6]

вартістю, діджиталізацію села та впровадження освітніх та професійних програм. Реалізація таких заходів сприяє зростанню економічної активності, утриманню робочої сили, підвищенню соціальної інтеграції та покращенню інвестиційного клімату агропромислового комплексу України.

Консультаційне забезпечення стратегічного розвитку сільськогосподарських підприємств виступає важливим інструментом підвищення їхньої інвестиційної привабливості та інтеграції у європейські економічні та екологічні стандарти. Воно спрямоване на формування збалансованого підходу до розвитку підприємств, що враховує економічні, соціальні та екологічні аспекти, а також інтереси інвесторів, держави та місцевих громад.

Висновки. Таким чином, консультаційне забезпечення стратегічного розвитку сільськогосподарських підприємств є ключовим інструментом підвищення їхньої інвестиційної привабливості та інтеграції у європейські стандарти. Воно дозволяє підприємствам розробляти ефективні стратегії модернізації, адаптації до екологічних вимог та впровадження інновацій, що підвищує їхню конкурентоспроможність і стійкість.

Впровадження Європейського зеленого курсу та нових екологічних стандартів створює як виклики, так і можливості для українського АПК. Малі та середні підприємства потребують державної та міжнародної підтримки для модернізації виробництва, впровадження «розумного землеробства», органічного виробництва та сучасних технологій, що дозволяє ефективно використовувати ресурси, зменшувати негативний вплив на довкілля та підвищувати продуктивність. Інноваційні технології, автоматизація та альтернативні джерела енергії сприяють підвищенню енергетичної стійкості, оптимізації виробничих процесів та компенсують дефіцит робочої сили. Екологічна відповідальність та соціальна інклюзія забезпечують баланс між розвитком підприємств і збереженням навколишнього середовища, а також сприяють соціально-економічній стабільності сільських територій.

Комплексне поєднання консультаційного супроводу, державної підтримки, міжнародних програм та впровадження інноваційних технологій дозволяє українським агропідприємствам підвищувати інвестиційну привабливість, інтегруватися у європейський ринок і забезпечувати сталий розвиток аграрного сектору в умовах євроінтеграційних процесів.

Список використаних джерел:

1. Білоткач, О. В. Оцінка стану та розвитку інвестиційної привабливості сільськогосподарських підприємств України. *Ефективна економіка*, № 1, 2020. URL: <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=7593> (дата звернення: 25.12.2025).

2. Кушнір, С. О. Інвестиції в сільськогосподарську галузь України: реалії та перспективи у зв'язку з відкриттям ринку землі. *Підприємництво та інновації*, № 12, 2020. с. 63–68.
3. Лещук, Г. В. Систематизація підходів до оцінювання інвестиційної привабливості регіону. *Науковий вісник Ужгородського національного університету*, № 29, 2020. с. 93–97.
4. Ткаченко, Т. П., Шевчук, Н. А. та Гончарук, І. В. Напрями оптимізації інвестиційної діяльності підприємств. *Агросвіт*, № 7, 2018.с. 45–48.
5. European Parliament. *Report on the future of agriculture and the post-2027 common agricultural policy* (A10-0143/2025). European Parliament. 2025, July 16. URL: https://www.europarl.europa.eu/doceo/document/A-10-2025-0143_EN.html (дата звернення: 25.12.2025).
6. European Commission. *Analysis of the links between the Common Agricultural Policy and the European Green Deal*. Directorate-General for Agriculture and Rural Development. 2020, May 20. URL: https://agriculture.ec.europa.eu/media/news/cap-reforms-compatibility-green-deals-ambition-2020-05-20_en (дата звернення: 25.12.2025).
7. Jones, J. W., Antle, J. M., Basso, B., Boote, K. J., Conant, R. T., Foster, I., ... Wheeler, T. R. Toward a new generation of agricultural system data, models, and knowledge products: State of agricultural systems science. *Agricultural Systems*, № 155, 2016. Pp. 121–131. DOI: <https://doi.org/10.1016/j.agsy.2016.09.021>
8. Ingram, J., Mills, J., Black, J. E., Chivers, C.-A., Aznar-Sánchez, J. A., Elsen, A., ... Tits, M. Do agricultural advisory services in Europe have the capacity to support the transition to healthy soils? *Land*, № 11(5), 2022. DOI: <https://doi.org/10.3390/land11050599>
9. Степаненко С.В. Інституційні аспекти реалізації концептів сталого розвитку у функціонуванні суб'єктів агробізнесу. *Український журнал прикладної економіки та техніки*, № 1(2022), С. 15–19. DOI: <https://doi.org/10.36887/2415-8453-2022-1-15>
10. Шевченко, О. В., Варналій, З. С. Методологічний підхід до розроблення концептуальних засад щодо стратегічного регулювання диспропорцій розвитку регіонів. *Регіональна економіка*, (3), 2021. С. 5–14. DOI: <https://doi.org/10.36818/1562-0905-2021-3-1>

References:

1. Bilotkach, O. V. (2020). Otsinka stanu ta rozvytku investytsiinoi pryvablyvosti silskohospodarskykh pidpriemstv Ukrainy [Assessment of the state and development of the investment attractiveness of agricultural enterprises in Ukraine.]. *Efektivna ekonomika – Effective economy*, no. 1. Available at: <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=7593> (accessed December 25, 2025).
2. Kushnir, S. O. (2020). Investytsii v silskohospodarsku haluz Ukrainy: realii ta perspektyvy u zviazku z vidkryttiam rynku zemli. [Investments in the agricultural sector of Ukraine: realities and prospects in connection with the opening of the land market]. *Pidpriemnytstvo ta innovatsii – Entrepreneurship and Innovation*. no. 12 pp. 63–68.
3. Leshchuk, H. V. (2020). Systematyzatsiia pidkhodiv do otsiniuvannia investytsiinoi pryvablyvosti rehionu. [Systematization of approaches to assessing the investment attractiveness of a region.] *Naukovyi visnyk Uzhhorodskoho natsionalnoho universytetu – Scientific Bulletin of the Uzhhorod National University*, no. 29. pp. 93–97.
4. Tkachenko, T. P., Shevchuk, N. A. ta Honcharuk, I. V. (2018). Napriamy optymizatsii investytsiinoi diialnosti pidpriemstv. [Directions for optimizing the investment activity of enterprises]. *Ahrosvit – Agrosvit* no. 7, pp. 45–48.
5. European Parliament. (2025, July 16). *Report on the future of agriculture and the post-2027 common agricultural policy* (A10-0143/2025). European Parliament. Available at: https://www.europarl.europa.eu/doceo/document/A-10-2025-0143_EN.html (accessed December 25, 2025).
6. European Commission. (2020, May 20). *Analysis of the links between the Common Agricultural Policy and the European Green Deal*. Directorate-General for Agriculture and Rural Development. Available at: https://agriculture.ec.europa.eu/media/news/cap-reforms-compatibility-green-deals-ambition-2020-05-20_en (accessed December 25, 2025).
7. Jones, J. W., Antle, J. M., Basso, B., Boote, K. J., Conant, R. T., Foster, I., ... Wheeler, T. R. (2016) Toward a new generation of agricultural system data, models, and knowledge products: State of agricultural systems science. *Agricultural Systems*, no. 155, pp. 121–131. DOI: <https://doi.org/10.1016/j.agsy.2016.09.021>
8. Ingram, J., Mills, J., Black, J. E., Chivers, C.-A., Aznar-Sánchez, J. A., Elsen, A., ... Tits, M. (2022) Do agricultural advisory services in Europe have the capacity to support the transition to healthy soils? *Land*, no. 11(5). DOI: <https://doi.org/10.3390/land11050599>
9. Stepanenko S.V. (2022). Instytutsiini aspekty realizatsii kontseptiv staloho rozvytku u funksionuvanni subiektiv ahrobiznesu. [Institutional aspects of implementing sustainable development concepts in the functioning of agribusiness entities.] *Ukrainskyi zhurnal prykladnoi ekonomiky ta tekhniki – Ukrainian Journal of Applied Economics and Technology*, no. 1(2022), pp. 15-19. DOI: <https://doi.org/10.36887/2415-8453-2022-1-15>
10. Shevchenko, O. V., Varnalii, Z. S. (2021). Metodolohichni pidkhid do rozroblennia kontseptualnykh zasad shchodo stratehichnoho rehuliuвання dysproportsii rozvytku rehioniv. [Methodological approach to the development of conceptual principles for the strategic regulation of regional development disparities.] *Rehionalna ekonomika – Regional Economy*, no. (3). pp. 5–14. DOI: <https://doi.org/10.36818/1562-0905-2021-3-1>

Дата надходження статті: 13.01.2026

Дата прийняття статті: 27.01.2026

Дата публікації статті: 11.02.2026